

СОВЕДУУДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Гүйсэдкомой заседани хонишонойдо болобо

Хабарай урин дулаан нэгэ үглөөгүүр Мухарай отара тээшэ ухаа тооно бурьюулан, хүнүүдые тээшэн ашаалай, мүн хүнгэн машинанууд зурьдана. Эдэмнай Кударын совхозой суута хонишон Бато-Сүхэ Тучинович Доржиевай бригада тээшэ зоринон байба. Эндэ Кударын сомоной Советэй гүйсэдкомой нүүдэл заседани зарлагдажа, депутадууд, нотагай эдэбхитэд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон хонишод сугларгаа ха юм.

Айтшад нүхэр Доржиевай бригадын ажал хүдэлмэритэй ехэл хонирхон танилсаба. Ушарын коммунистическэ ажалай ударник Бато Сүхэ Тучиновичи дааж Бато Сүхэ Тучиновичи томодохон оыножоруулагданан бригадынхид совхоз соогоо нэн түрүүлэн ажахын тоосоондо орожо, шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилэн байгаа. Гадна эдэ бэрхэ хонишод Москвагай областин Серпуховско районий хүдөө ажахын түрүүшүүлэй үүсхэлые халуунаар дэмжээ нэн. Тиигэжэ эдэнэр Бага Кудара шадар байрладаг 2 дохи отделинни хонишодто туналха гэжэ шиидээ бэлэй.

Бато-Сүхэ Доржиев сугтаа хүдэлдэг коммунист нүхэр Аюшеевтэй хамта хонишон Собатшиковай бригадада ошожо, өөһэднэгэ дүй дүршл тухай хөөрөжэ үгэлэн, хүдэлмэритэй танилсажа, дутуу дундыен элирхэйлэн, заабарилхан байгаа.

Уданшөгүй хонишодой байдаг шэнэ гэртэ сугларжа, гүйсэдкомой заседанише захалаа нэн. Сомоной Советэй хүдөө ажахын комиссинн түрүүлэгшэ нүхэр Русанов за-

седани шээжэ, хонишодой бригадын бригадир нүхэр Доржиевта үгэ үгэбэ. Бато-Сүхэ Тучинович үгэ үсөөнтэй, даруу зантай хүн. Тиигэбэшье өөһэднэгэ хэжэ байхан хүдэлмэри, ажалдаа шэнэ дүй дүршл хэрэглэжэ, ямар амжалта туйлажа байхан тухайгаа тодо элээр, тоб байса хөөрөөд үгэбэ.

Мүнөө нүхэр Доржиевай отарынхид эртын түл олоор абажа, найнаар түлжүүлжэ байна. Эдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 75 хурьга абанхай. Ажахын тоосоондо орожо, 70 га сабишалангай газар, кукураза тариха 30 га талмай таһалуулан абаад, тэдэнэ үнэлэнхай. 500-гаад тонно наг шэбхэ зөөжэ тараанхай, дая ханаагаа хуу сэбэрлэжэ, заабарилжа эхилбэ.

Габшагай энэ хүнэй хүтэлбэрилдэг хонишодой хэжэ байхан хүдэлмэри хаража, юу хэжэ байхан тухайгаа хэлэн тодо нонор үгэнүүдыен, заседанида хабаадагшад эхэтэ хонирхожо, олон зон напал бодолоо хэлэ нэн.

Нүүдэтөө туналха гэнэн нүхэр Доржиевай үүсхэлые Кударын совхозой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд олоороо дэмжэжэ эхилээ. Нэгэдэн отделинни Ара Алцагадай хүнэй гүүртээрхин бэе бээдэ найса туналалсана. Совхоз соогоо урдань холд гээгдэжэ ябадаг энэ гүүртэ мүнөө хоёрдохи нуурида гаранхай. Малнаад ажахын тоосоондо олоороо ороно.

Кударын сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдком ажахынгаа гол шухала асуудалнуудые олон зоной хүдэлдэг газарта зүбшэн хэлсэдэг болоо. Ингэжэ ажахын алише халбарилда түрүү дүй дүршл шада-

мараар шэбтэрүүлжэ, хүдөө ажахыгаа саашадань хүгөөхэ хэрэгтэ сомсовет хубитаяа оруулалсахые оролдно.

Мартунарада сомсоветэй гүйсэдком хибүүдые хүмүүжүүлэхэ асуудал хэлсэхээ Бага Кудара тосхон гаража, Бага Кударын, Уладын, Дунгын үхибүүдэй сад, яслинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, эндэн депутатнуудай хабаадагатайгаар хаража үзэн байна. Депутатууд Протасов, Серебренников, нургуулин багша Григорьев болон бусад энэ заседанин хүдэлмэрид эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Эдэ тосхонуудай үхибүүдэй сад, яслинуудай хүдэлмэри найжаруулха хэрэгтэ шударгыгаар оролсохыен депутатнууде уряалхан байха.

Хабарай эхээр тосхонуудаа ариг сэбэрээр байлгах тухай асуудал Советэй сессии дээрэ хэлсэгдэ нэн. Тиигэжэ тосхон бүхэндэ нунгагданан эхэнэр нүүдэй соведууд, үйлсин комитетууд эхэхэн хүдэлмэри хээ. Нотагуудаа болболсон түхэлтэй болгохо, сэсэг тариха, палисдингууде бариха, сагаадаха, шэрдэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри Бага Кудара, Дунгы, Ара Алцагад, Хамнигадай, Кудара-Сомон, Семениковка, Перномайск, Улады тосхонуудай улад үргэнөөр ябуулжа байна.

Советэйнгэ хүдэлмэри шэнэ гуримаар, олонитын харабаалгатайгаар ябуулжа, ноотайнганаа зоной эдэбхи үсгэхэл дээшлүүлжэ талаар Кударын сомоной Совет түрүүшын алхам хэжэ байһанин тон найшаамаар. Эндэн Советэй хүдэлмэрин найжарһандань, сомсоветэй депутатуудай али бүхы халбары дээрэ эдэбхитэйгээр оролсожо ябадаг болондонь энэ Совет гүйсэдэхэ комитетэй түрүүлэгшэ нүхэр Подпорина гэгшын бэрхэ хүтэлбэриен дурдангуй яажашье болохогүй.

Э. Ранжуров.

Хонирхолтой байба

Партийн Советскэ райком байд гэдэ нони нонин хэмжээ-ябуулануудые эмхидхэдэг юм. Тээсэн пропагандинтарай үдэшэ үнгэргэдэг нэн. Эндэ хаяхан партийна организациин секретарьнуудай үдэшэ болобо.

Партийн обкомой, горкомой политическэ гээгээрэй кабинетэ хүнүүд сугларжал байба. Мүн районий промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организациин секретарьнар тэрэ үдэшэ уригдаа. КПСС-эй райкомой нэгэдэн секретарь нүхэр М. Т. Мурчин богони хоноор үгэ хэлэжэ, үдэшые нээбэ.

Нүүдэлэрн тус районий уран найханай бүлгэмүүд хонирхолтой наада харуулаа, хатар наадан болоо.

Улан-Удэ.

Эхэнэр эдэбхитэдэй суглаан

Партийн XXII съездые ажалай бэлэгээр угтаа гэнэн эрмэлзэлтэйгээр ажалда бэрхэ хүн бүхэн хүдэлжэ байна бшуу. Ажахын бүхы халбарилда ехэ нуури ээлдэг эхэнэр зонше бүгдэ ардайд энэ тэмсэлдэ хам орошой.

Республикын аймаг бүхэнэй эхэнэрнүүдэй советэй түрүүлэгшэнэрэй хабаадагатайгаар үнгэргэгдэн Улан-Удэ городой эхэнэр эдэбхитэдэй суглаан эгээл энэ асуудалда зориулагдана.

КПСС-эй XXII съездые нэрэтэй түрэтэйгээр угтаа хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй зорилгонууд гэнэн асуудалаар республикын эхэнэрэй советэй түрүүлэгшын орлогшо, Улан-Удын нарин сэмбын фабрикий директор нүхэр К. П. Альшан элдхээ. Түрэл партингаа съездые ажалай амжалтаар угтахын тула дэлгэрэн мурьсөөндэ эхэнэрнүүдэй олоороо хабаадаад, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байхан тухай, коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргин түлөө тэмсэлэй улам үргэлдэжэ байхан тухай элдхэлнэ дэлгэрэнгээр тогтобо. Промышленна предприятинуудта хахадын шахуу эхэнэрнүүд хүдэлдэг. Ажал үйлдэбэридөө эрхим жэшэ харууладг

коммунистическэ ажалай удариуудай, эхэнэрнүүдэй габьяата ажалые элдхэхэйшэ тэмдэглэбэ.

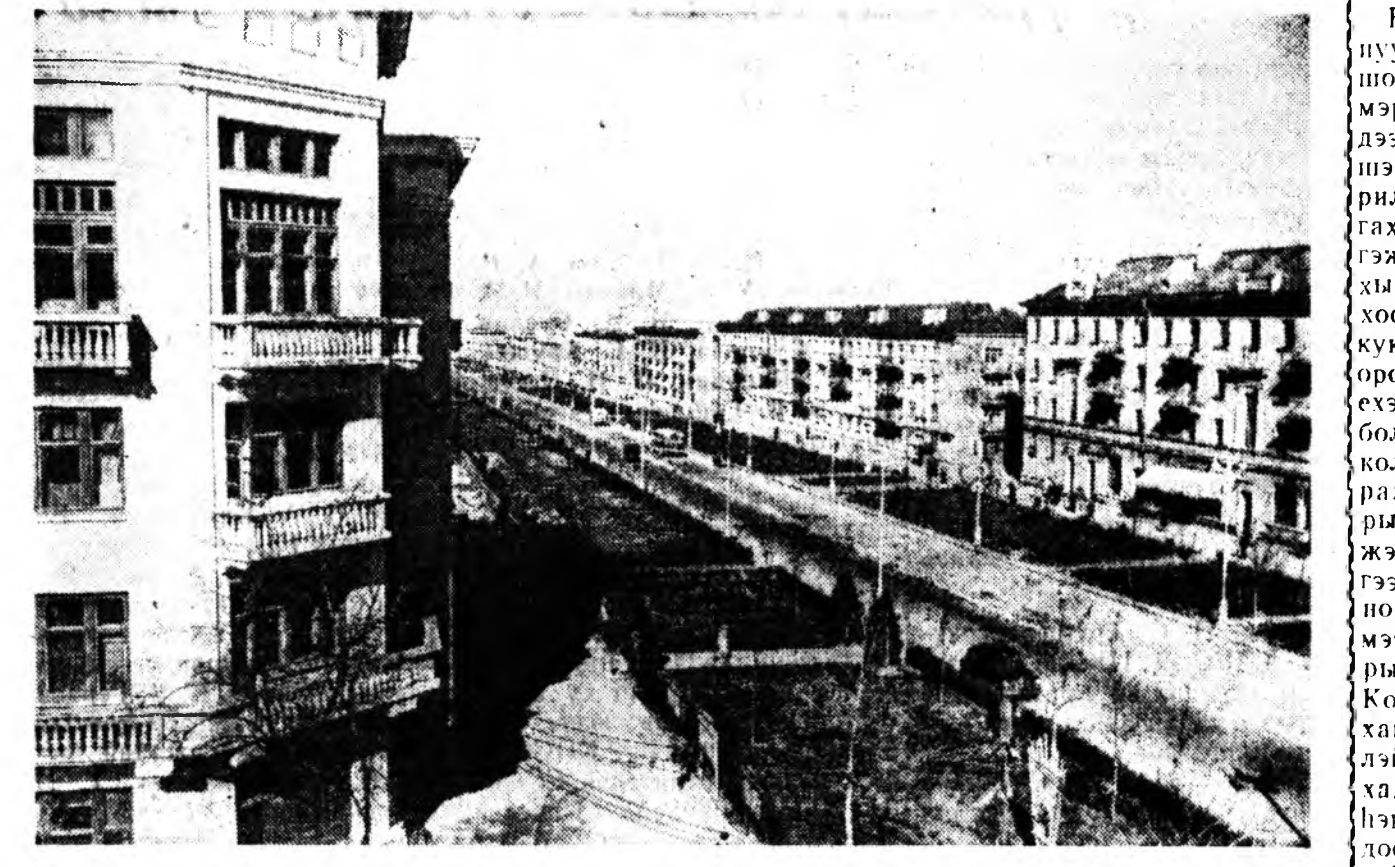
Энэнтэй хамта элдхэлшэ эхэнэр ажалшадай угаа ехэ зорилгонууд тушаа, ажалашье коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлжэ, бага үетэниен болбосоруулан хүмүүжүүлжэ хэрэгтэ тэдэнэй ехэ үүргэтэй байхан тухай онсолон тогтоо.

Элдхэлэй нүүлээр үгэ хэлэхэдэ—врач нүхэр Корягина, артистка Зеленская, ПВЗ-гэй инженер Красноженова, сэмбын фабрикий бүд нэхэгшэ Афанасьева, республикын суута тугалшан Бронникова, агроном Люгаева болон бусад партингаа элжээтэ съездые нэрэтэй түрэтэйгээр угтаа хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлбэ.

Энэ үргэн суглаан дээрэ КПСС-эй Улан-Удын горкомой нэгэдэн секретарь нүхэр Продайвода, КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Лубсанов, республикын эхэнэрнүүдэй советэй түрүүлэгшэ, эдүүрше сахилгын министр нүхэр Боянова гэгшэд үгэ хэлээ.

Удаань республикын бүхы эхэнэрнүүдтэ ханданан хандалга суглаанда хабаадагшад баталан абаба.

Д. Жудурова.

Кабардино-Балкарин АССР. Пальчигай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ проспектад баригданан байрын шэнэ гэрнүүд.

Улан-Удын нарин сэмбын фабрикий эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн комсомол басган Клара Овчинникова КПСС-эй XXII съездин хүндэ-элдэ дэлгэрэн социалистическэ мурьсөөндэ оролсохо зуураа, дээшлүүлэгдэнэн шэнэ уялга абанай байгаа. Клара Овчинникова абанай уялгаа дүүргэжэ, халаанайнгаа дабарине холд үлүүлэн, эрхим найн шанартай сэбэ нэхэн гаргана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Клара Овчинникова ажаллажа байна. А. МАНТАЕВАН фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХУРАЛСАЛ Программая дүүргэбэ

Хүдэлмэринн нүүлээр хүнүүд улаан булан соо олоороо суглархай. Нэгэ зариман шатар, лаам наадана, нүгөөд зариман «социалистическэ промышленна предприятин экономик» гэжэ тусхай альбомой таблица, тоо баримтануудые ехэ анхаралтайгаар шэнэжэлэн харана.

Энэ үдэшэ Улан-Удын мелькомбинатай дэргэдэхи партийна гээгээрэй байшандаа экономикой судалха кружогой түгээхэй хэсхээд болохоё байгаа. Уданшөгүй 6 саг дүтэлжэ, кружогой пропагандинст, мелькомбинатай главно инженер Ф. М. Матхеев эрбэ. Олохон хүн улаан сэбэ хушалтатай, зэргээ столнууде тойроод хуунхай.

Староста А. И. Батубаевай шалгахдаа, кружогто ябадаг хүнүүд бултадаа—гушаад хурагдан эрэн байба.

—Хүдэл, социалистическэ предприятин экономикой шудалха түрүүшын жэлэй программа дүүргэгдээд, түгээхэй хэсхээлд сугларбади. Үнгэрһэн 7—8 харын туршалай экономикын ямар асуудалай найнаар, ямарайн дутаилгодоһон тухай

хөөрэлдэхэнэй,—гэжэ пропагандинст тобшохоноор хэлээд, хурагшадтаа хандаба.

Нэгэ хэдэ минутын үнгэрөөд байхада, сортовой гурил татадаг заводтой хүдэлмэришэн, КПСС-эй гшүүшүн нүхэр Бушланов промышленна үйлдэбэринн гол ба эрьесын фонд тухай асуудал татаба. Энэндэ харюу үгэхэ дуратай хүн олон байжа, комбинормын заводой хүдэлмэришэн коммунист нүхэр Козырево үгэ үгтөө. Нүхэр Козырево тус асуудалда тобшо толорхойгоор харюусан, комбинатай гол фонд, эрьесын фонд ямар юумэнүүдхээ бүридэнб гэжэ хөөрбэ.

«Предприятин ажалай сагые түсэблэлгэ», «Ажалай бүтээсэ ямар аргаар дээшлэхэ ёһотойб?», «Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн ямар ёһо гуримаар түсэблэгдэнб?», «Предприятие ямар аргаар ажахын тоосоондо ороноб? гэжэ мэтэ олон асуудал хэлсэгдээ. Эдэнһээ гадна, «Классицизмн иинтэ кризисэй шата бүхэн хоорондоо ямар илгаатайб?», «Национальна демократинн гүрэнүүдэй политическэ байгуулалта тухай»

гэнэн асуудалнууд татаба, харюуууд үгтөө. Хэсхээлд хабаадагшадэй туршлада промышленна экономикой оролдосотой шудалһанаа харуулаа рагшадань олондн ажартуушүүл юм. Тэдэнэй коммунистическэ ажалай гадын бригадир, залуу мунист П. Г. Уланов бие нүхэр халаанайнгаа дараа ходо 104—105 процент гэжэ эрхим шанартай дукцин гаргана. Мүн хүдэлмэришэд нүхэр П. И. Ф. В. Н. Ващенко, М. М. Ф. болон бусад КПСС-эй жээтэ XXII съездые амархэм амжалтаар угтамурьсөөндэ ороод, горьтой жалта туйлажа байһанидэлмэришэдһөө гадна алба хагшад (А. Хаман, К. А. Моренов, А. П. Биков, Г. С. Мурзина, А. Н. тубаев гэгшэд) хурагшадэй туршлада экономикой асуудалнуудтай найса тусаа.

Ерэхэ жэлдэ «Социалистическэ промышленна предприятинуудай экономикын тэмын хоёрдохи кружогто шудалжа гэжэ кружогтошиндхээ. Б. Дарина

КПСС-эй ЦК-гэй январинн Пленумэй шийдхэбэри бэслүүлэн

Гахайн мяха яажа гаргаша багатайгаар, ехээр абахад

Совет орон дотор хүдөө ажахые хүгөөхэ талаар туйлагданан амжалтые тэмдэглэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гэй январинн Пленум эдэе хоолой зүйл, илангаяа адууна малай ашаг шэмые бүрэн элбэг дэлбэгээр абадаг болохо хэрэгтэ эхэхэн анхарал хандуулан байна.

Тиимэнэ ойрын жэлнүүдтэ орон дотор 4 миллиард 200 миллион тонно тарьяа, 13 миллион тонно мяха, 50 миллион тонно нү жэл бүри абадаг болохо зорилго табигдана бшуу. Илангаяа мяха ехээр абадаг болохын тула түргэн үдэстэй, таргаластай, томо болостойше амитад хадань гахайнуудые олоор үсхэбэрилжэ, шахаха хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январинн Пленумэй шийдхэбэринүүд соо заагдана ха юм.

Республикын нарин колхоз, совхозууд долоон жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршлада гахайнуудайнгаа тос толгойе олошоруулаад, тэдэниен найса шахажа, эрхим шанартай мяха элбэгээр абажа, гүрэндөө худалдахын түлөө горьтой оролдолог гаргаа. Жэшээхэдэ, Бичурин аймагай ажахынүүд үнгэрэгшэ жэлдэ гахай үсхэбэрилжэ түсөөбө 104 процент дүүргэжэ, тэдэнһэнгэ тоо толгойе 1,5 дахин олошоруулжа шадаа. Мүн тэдэнэй хүршэ Мухаршэбэрэй аймагайхид гүрэндэ гахайн мяха худалдаха түсөөбө 153 процент дүүргээд, тэдэнгэ хоёр дахин олон болгоһон байна. Тэршэлэн Кяхтын, Түнхэнэй, Байкало-Кударын аймагай колхозууд, совхозууд мүү бшээр хүдэлжэ гэжэ тэмдэглэмээр, ЭНЭНДЭ ЮН НААД ХЭНЭБ

Гэхэтэй хамта олонхи колхоз, совхозууднай гахай найнаар түлжүүлжэ, тэдэнгэ түргөөр шахаад, эрхим шанартай мяха элбэгээр абахын түлөө үшөөл хүсэд оролдогогүй гэхээд алауу болохогүй. Тэдэнгэ тэжээлээр гүйсэд ханганай. Илангаяа поршоонхо олоор абаха, тэдэниен найнаар түлжүүлжэ, зүбөөр шахаха хүдэлмэри тон мугаар эмхидхэгдэн. Имангал гахайнуудайн харууна, тэжээл тон мүү байһан дээрһэн үнгэрэгшэ жэлдэ Прибайкалийн аймагтаа бүхы абтаһан поршоонхонуудайн аяар 24 процентин таргаллаһан байна бшуу. Мүн эндэхид тэдэниен үсхэбэрилжэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсөөбөшье дүүргэжэ шадаагүй. Занграйн, Кабанскын, Яруунын болон бусад хэдэн аймагууд гахайн мяха урда урдынхиашье багаар абадаг болоһон. Тэршэлэн Баггажанай, Тарбагатайн, Хорин аймагуудай колхоз, совхозууд нүүлэй үдэ гахайнуудайнгаа тоо толгойе ехээр хороожорхөө. Нёдондо республикын колхозууд гахайн мяха абаха уялгааа оройдоод 81 процент дүүргэһэн байна.

Нэн түрүүн ажахы бүхэндэ гахайнуудай тоо толгойе олошоруулха, поршоонхонууде зүбөөр түлжүүлжэ хүдэлмэринн хангалтагүй мугаар табигданан дээрһэнэ гахайн мяхан бага абтана гэшнэ. Зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээлэй дутамагһаа боложо, гахай олоор үсхэбэрилжэ аргагүй байна гэжэ шалтадаг. Тэдэниеннэ зүбөөшын аргагүй. Гахайда найн тэжээл болохоор элдэб ургамал ногоон, илангаяа кукураза, сахарай свёкло, хартаабха, ороһо тарья, бобово ургамалуудые ехээр тариха, найнаар ургуулха арга боложо хаанашье бни ха юм. Түрүү колхоз, совхозуудай дүй дүршэлһөө хархалда, шахамал гахайнуудай шэгнүүрше килограммаар нэмээхэдэ, 4—5 тэжээлэй салиннэ гаргашалаад, тэрэнһэнгэ 50—60 процентые элдэб ургамал ногоо, хартаабха, сахарай свёкло гэхэ мэтые эдүүлжэ байна. Жэшэнь, Бичурин совхозой суута гахайшан М. Л. Конечных үнгэрэгшэ жэлдэ шахамал гахайнуудтаа үблэй сагтаа бүхы тэжээлэйнь 35—40 процентдэ силос, хартаабха, бобово ногооной үблэ эдүүлжэ гараа нэн. Харин ороһо тарьяанай зүйл оройдоод 45—50 процент үгөө.

Гахай олоор үсхэбэрилжэ хэрэгтэ һаал ушаруудадг үшөө ямар дутагдаг бииб

Зундаа гахайнууде хээрын лагерята байлганга бэлшээхэ, харууналха тухай

гэхэдэ, жэлһээ жэлдэ поршоонхо тон үсөөн абтана. Ажахынүүдта гансахан эхэ гахайнуудай, мүн залуу эмэ гахайнуудай олон нубайрһанаа боложо, нёдондо 50 гара мянган поршоонхо дутуу абаади. Хэрбээ тэдэн дээрэ үшөө гарзалһыен тоолохо болоо һаа, жэл соо 100 мянган поршоонхо дутуу абтаа гэхэ гү, али аяар 70—80 мянган центнер эрхим шанартай мяхан мийн хосорһон болоно бшуу. ХҮХЭ НОГООН ХҮСЭТЭЙ, ХИМДАШЬЕ ТЭЖЭЭЛ

Долоон жэлэй гурбадахи жэлдэ гахайнуудайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, мяха ехээр абахын тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эдэ бүхы дутагдануудһаа зохихо тобшолол хэжэ. энэн тушаа шухала хэмжээ абаха бээ гэжэ хангадана. Эгээл мүнөө жэлэй түрүүшын халдта бүхы гол эхэ гахайнуудаа, мүн нэгэ-хоёр түрүүлээд шахаха гахайнуудаа заабол тул абаха ёһотой. Байһа оной июлин 1 болотор бүхлэй жэлдэ 70-жүүлхэ поршоонхонуудайнгаа 75—80 процентые абаад байха зэргэтэйбди. Тиигээд тэдэнгэ зунай сагта үнэ сэн багатай элдэб ногоон тэжээл дээрэ байлгаша шахаад, жэлэй дүүрэтэр гүрэндэ худалдаха шухала.

Колхоз, совхоз бүхэн иигээд 30—40 ороонхоо гахайнуудаа зунайн байрада ороулахын гээшэ. Энэ тон харюусалгатай хүдэлмэри болоно. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ хаа хаангагүй гахай олон түрээжэ байна. Мүн һаяар нэгэ түрүүлжэ залуу гахайнууд олоороо поршоонхолжо эхилхэнэ.

Хэнэйшье мэдэнээр, гахайнууд хүхэ ногоо, элдэб ургамал элдэб, сэбэр агаартаа холд хээрэ ябахалда бөөдэн то найн, түргэн таргаластай, томо болостойше байдаг ха юм. Гадна ногоон тэжээлдэ гахайн бөөдэ туһатай элдэб бодосуд, минеральна даһан, витамин ехэтэй зүйлнүүд элбэг байна бшуу. Мүн бшэ тэжээлдэ орходоо хураггүй, химдашые болоно. Элдэб ургамал ногоо сабижаж асароод, тэрэнгэ ондоо тэжээлтэй холижо, хобто кормушкада хээд элдсүлдэг.

Тиихэдэ гахайнуудые баһа ургамал ногоо элбэгтэй гү, али тэрэниен тусгаар тариан газарта бэлшээдэг юм. Илангаяа поршоонхонууд үдэр бүри 5—6 часай туршлада хээрэ, сэбэр агаарта, ябажа, шэмэтэй найн ногоон тэжээл дурдан элдэб хурагуй түргэн томо болодог, халтад гэхэдэ үблэхэбөгүй жэшээтэй. Хүхэ ногоондо бөлшэжэ ябаһан түрэхэ гахайнуудһаа өөдэргэн, сула, бэе найнтай поршоонхонууд гардаг байна.

Тиимэнэ ажахы бүхэн зундаа гахайнуудые байлгаша газараа ойрын сагта шэлэжэ олохо ёһотой. Тэдэнэй байха лагерие хура бороодо ехэ шабар шабха болохогүй, хуурай добошог газарта, аргатай һаань, ой модо, бургаан соо, сэбэр урагдуул унанай эрьбэд түхээрхэдэ найн. Тэндэ үчужам хорёо хэдэн талгалтайгаар баряад, нэгэ тээн гурбан ханатай, дээрэ хушалтатай дал түхээрхэ хэрэгтэй. Поршоонхотой гахай бүхэндэ һарабша доро 5 квадратна метр, харин хорёо соонь 15 квадратна метр газар хүртэхөөр хэхэ ушартай. Бэлшээр дээрэнь гахайнуудай халуундаа нүүдэрлэхэ газар, орожо нэрюусэхэ уһан элбэг байха ёһотой.

ХЭЭРЫН ЛАГЕРЬ ХАЙШАН ГЭЭД ЭМХИДХЭХЭБ

Оронойнай суута гахайшад нүүдэл Перешмако, Баргалис, мүү республикыннай түрүү гахайшан нүхэр Пушкарев гэгшэдэй дүй дүршэлһөө харахада, тэдэнгэ шахамал халуундаа тоо толгойе хараада абан, байрыен гаргаша багатайгаар, гурбан тээн хургаагаар хана хээд бариха, дээрһэннэ Нооломо гү, али

хулһаар хушадаг. Тэрэ һарабшынгаа дур самокормушхануудые табиха, дөн 4—5 тоннын цистерн тодхоод, адуу уһалуури хэнэ. Бичурин совхозойхид, илангаяа газарин хорёо соогур уһанай дамба байха канавата татажа үгэдэг. Эдэ байрын хананууде газара тэжээл нэрхэхэгүйн тула забгаргүйгөөр поршоондохин таһалгануудайн ханьне хартайгаар орхино. Гадна һарабшын доронь заабол пол хэдэг. Юундэб гэхэ тэрэнһэн дороо полгүй һаань, гахайн газарын онгилхо, хура бороодо шухаашье ехэ болошохо бшуу. Бичурин байраһаа холо бшэ байха эрэгтэ. Бүри дүтэ газартан нарай поршоотой эхэнүүдые бэлшээхэ шухала.

Тусгаар ургамал ногоо тариан, үр элбэгтэй газарта тэдэниен адууд илангаяа түргэн найжардаг, тарга байна. Уржага байһан наһша ногоо малай бөөдэ туһатай, ашаг шэмэ гэхэ витамин, минеральна тэжээл гэхэ тэ элбэг ха юм. Харин гахайе харта свёкло болон бусад корнеплодууды тариан газарта адуулахда тэдэ ургамалай үндэнэ, үтэ хорхой гэхэтые малтажа эдинэ. Гахайнууде олжа адуулахын тула бобово ургамалдые, илангаяа хусы үблэн, клевер, вики хоёрые холбод тарихалда зохи Корнеплодууд сооһоо хартаабха татабайра дээрһэн эдүүлжэ хэрэгтэй.

Жэшэнь, урда намарын тарианга тараяа майн 20-һоо июнин 1 бол сабишаа абаад эдүүлжэ. Олон жэлдэ тоо-хусы үблэн, клевер гэхэ мэтые м 5-һаа июнин 1 болотор хуряжа үгэбөөрүгэй. Оёс вики хоёрые холижо, м 15—20 болотор хубаруулжа таряад, дээ гахайнуудаа ороулжа, июлин 1 болотор адуулахда болоно. Тиихэдэ таабхаяа майн 20-до таряад, ургасарань августын 1-һээ эхилжэ, октяб 25 болотор гахайнуудые бэлшээхэ бай

НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ ЭДЮУЛХЭЭ МАРТАХАГУЙ

Хүхэ ногооной хэдэшые элбэг, шэнэ найншые һаань, гахайнууд, илангаяа шоонхо, шахамалнууд нэмэлтэ тэжээлгүйгөөр ёһотой найнаар таргалха, болохогүй ха юм. Тиимэнгэ тэдэнгэ тарьяанай зүйл болон бусад нэмэлтэ тэжээл эдүүлжэ хэрэгтэй.

Гахай бүхэндэ хэдэ шэнэнь, ямар мэлтэ тэжээл эдүүлжэ гээшэб? Энэ хүдэлгэ, мүн эхэнһэн найлгалаан поршоонхонуудта нэмэлтэ тэжээл эдөөшье үгтэхэ ёһотой. Хүхэ ногооной бөгтэ шахамалнуудта нэмэлтэ тэжээл илангаяа ороһоо тарьяанай зүйл хээтэ тэжээл эдүүлжэ үлүү. Нубай эх хайдак шахалганда һая табигданан хайда нэмэлтэ тэжээл тон бага үтэ. Бэлшээринн үдэ поршоонхонуудта мэлтэ тэжээл үдэрэй 3 дахин эдүүлжэ ушартай. Шахалганда һая табигданан гахайда, нубай, түрэхэ улы эхэтэ тэ, үдэртөө 2 дахин нэмэлтэ тэжээл тэхэ зэргэтэй. Бшэндэн үдэрэй 2-хин нэмэлтэ тэжээл эдүүлхэдэ бол мүн гол түлбэ ногоон тэжээл дээрэ һан гахайнуудта аһанай гурил, мейжээлэй даһна гэхэ мэтые талгалду болохогүй.

Гахайнуудые хээрын лагерята байлгашада, тэдэниен эдүүлжэ, уналха, руулха тогомол хая сагын нарин сахиха шухала. Хэрбээ тэрэ сал алдуулаа һаа, шахалдаха, гүйлдэ эхилээд, эхэнүүдые поршоонхой даража, дайража болохо бшүү. Эд тэжээлэшые муртэй хоол болгохогүй юм.

Мүнөө бүхы гахайнуудаа хана сап хээрын лагерята зөөлгөжэ, харууны жээл, бэлшээриннэ тон зүбөөр элбэг, тарган мяха элбэгээр, мүн гарба багатайгаар абахын түлөө колхоз, хозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэл үнэн зүрхэнһөө оролдохо зөгшөтэй. И. ХАМАГАНОВ. Бурядай хүдөө ажахын институты багша, зоотехник

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НЭГЭДЭЛ ЭМХИДХЭГДЭЭ

Сэй ЦК-гэй январь болохон түүхэтэ Пленум, совхозууд болон ажлын бүхы органууд ахээн зорилго та Мүнөө худөө ажахын үрстөнүүдэй худэлэмэ-шнэдхэн хубилгаха, та колхоз, совхозуудта тубаламжа улам дүргэдэг болохо байна.

Худөө ажахын министрество шэнэдхэн хубилгагдажа, «Сельхозтехника» гэжэ нэгэдэлнүүд шэнээр эмхидхэгдэбэ. Эдэ нэгэдэлнүүд юм хэхэ, ямар үүргэ дүүргэхэ юм гэжэ олон уншагшаднай һонирхоно. Энээнэд харюусажа, Бурядай АССР-эй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр И. А. Игнатевый статья толилбобли.

«Россельхозтехника» гэжэ бүхэроссийска нэгэдэл болонхой. Тиихэдэ, хизаар, автономно техника бүхэндэ «Сельхозтехника» гэжэ обласгийн, үй болон автономно техникумудай нэгэдэлэмхидхэгдээ.

Эй ажал худэлмэрир эмхидхэгдэхэб гэжэ болоор. Жэшэ болонража үзэхэдэ, манай байкада эмхидхэгдэһэн «Сельхозтехника» нэгэдэл айтиахи, аймагууд хоорондоо худөө ажахын техникэ-нэгэдэлнүүдээр дамжуулаха ябуулаха, тэдэ-дүтэлбэрилтэ юм.

Худөө ажахын эрилтэнүүдэд хангахын, худөө ажагшаддай республика хүгжэлтэдэ эдлэхинэ хабааталсажа байхыраада абан, аймагуудай худөө ажахын нэгэдэлнүүдэй «Сельхозтехника» нэгэдэл бүхэ асуудалуудаа хэхэ, шиндхэгдэ байха байдугуудангай байгуулагдангай Сөвөдүүдтэ аймагуудай хоорондын «Сельхозтехника» эрхилгэ-совхозуудай директор-колхозуудай түрүүлэгшэ эрдэмтэд, худөө ажагшаргажэлтэд ороно.

Республикнай «Сельхозтехника» Бурядай нэгэдэл зорилгонууды табина

гэбэл; аймагай, аймагууд хоорондын нэгэдэлнүүдээр дамжуулан колхоз, совхозуудта, мүн бусад худөө ажахын эмхинууд, предприятиуудта хэдэ трактор, комбайн, худөө ажахын бусад машинануудай, харгы заһабариллаг, газар малтадаг, барилгын машина, зэмсэгүүдэй, запасной часть, минеральная үтэгжүүлгэ гэхэ мэтэ зүйлнүүдэй хэрэгтэй болохы мэдэжэ байха, хангаха уялгагтай, Тиихэдэ хаана ямар нотагудуудай хэрэгтэй болохо хэрэгсэлнүүдэй эрилтэнүүдэ тодорхойлоод, хамтадажа тусхай түсэб табияд. Бүхэроссийн «Россельхозтехника» нэгэдэлдэ, Республикнай Министруудэй Сөвөдтэ мэдээсэнь.

Республика дотороо захижа асаргадан хэрэгсэлнүүдэ хаана ямар аймагуудай хубаарилгагдахынь хараалаад, Министруудэй Сөвөдтэ баталалгада табина. Тиигээд хаража үзэгдэн хойнонь захилаунынь нотаг нотагудуударнь эльгэжэ худалдаха юм.

Колхоз, совхозуудай трактор болон худөө ажахын бусад машинануудай заһабарилгы эмхидхэхэ, машинно-тракторна паркнудай ямар асаргагдажа байхынь шалгаха, хэрэгтэй сагтань тубаламжа хүргэхэ зорилготой. Мүн мэдэлдэ байдаг нэ-

Худөө үдэрһөө үдэр бүрн шэнэ трактор, машинанууд оло-К. ЛУБСАНДОРЖИЕВАЙ фото.

гэдэлэйгээ предприятиуудай хүсөөр колхозуудта, колхозууд хоорондын организа-цинуудта үйлдбэрин, соёл культурын болон бусад барил-гаууды түхээрхэдэнь тубала-ха юм.

Тиихэдэ нэгэдэлэйгээ мэдэлдэ байдаг эмхи—«Сельхозтехника» хүсөөр худөө нотагудта электростанцинууды барижа, проект болон монтажна худэлмэри хэхэ болон, Зайн галые ямар хэмжээгээр хэрэглэхэ талынь хаража, электростанцинууды, мүн тэрээндэ хамаар-тай хэрэгсэлнүүдэнь асарга-лахаа эхилээд бүхы худэл-мэрэе ябуулаха зэргэтэй.

Худөө ажахыда шэнэ тех-никэ, хэрэгсэлнүүдэ асарга-лагдаа оруулаха, туршажа үзэхэ, шэнэ техникын оньһы нэбтэрүүлэхэ хэрэгтэй ажа-хынуудта тубаламжа хүргэ-хэ юм. Гадна колхоз, совхоз болон худөө ажахын бусад предприятиуудай машинно-тракторна паркнудай, он-тоошые томо түхээрлэгнүүдэй техникэнь талынь шал-гажа байха, гүрэнэй зүгһөө хиналта табиха уялгагтай.

Мүнөө үдэ республикнай «Сельхозтехника» нэгэдэл аймагай, аймагууд хоорондын нэгэдэлнүүдтэ ажал-лаха тубаламжине томиль-лингоо хажуугаар худэлмэ-ридөө хам ороод, хэрэгтэй бо-лохо трактор, автомобиль, комбайнууды асаруулые, мүн бусад хэрэгсэлнүүдээр хангахын хойноһоо оролдсо. 1962 оной захил байгша оной майн 20-до дүүрэхэ юм.

Хэрэгтэй болохо захилау-ны абахадаа колхоз, совхозуудай ямар техникэ хэрэгсэ-лээр хангагдаха шухала бай-һанинь али бүхы талаһаа хараада абтана. Шэнэ орга-низаци бии болоо гээд лэ юумэ тоотон хэм хэмжээ-гүйгөөр захилгагдахы. Рес-публикнай хэлдэ нэгэ услово трактора 450—550 га зөөлэн хахалага хэгдэхэ, таряанай нэгэ комбайнаар 180—220 га хуряагдаха, сая-кээр 150—200 га тариха бай-ха зэргэтэй. Культиватор, жатка болон бусад зэмсэгүү-дэй ямараар асаргагдажа байһанинь баһал хараада аб-таха. Энээнһээ гадна таряа хуряалга, полевой худэлмэ-рин, тэжээл бэлдэхэлгын ямараар үнэгэргэдэжэ байһа-нинь харагдаха болодоно.

Хэрэгтэй зүйлнүүдэ захи-лаг болоходоо колхоз, совхозууд энээндэ мүнгэ зөөри эхээр һомолхо ёһотой. Энэ худэлмэри байгша оной июнийн 1 болотор хаа хаанагүй дүү-ргэдэхэ зэргэтэй.

И. Игнатев, Бурядай республикнай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

ШЭНЭ НЭГЭДЭЛ

Сөдхэлээ худэлгэн уншамаар

Унгарһан жал «Байгалай толондо» Чимит Цыдендамбаевый «Буряад басаган» гэжэ шэнэ повесть хэблэгдээ һан.

Уран зохёолшо повесть соогоо залуухан бурят басаганай хуби заяа болон һанаа боломынь үнэншэм гоё найханаар харуула.

...Арбан долоо һаһатай басагаһа Абидатан дүтн-гөө тосхондо халамда үг-нэ. Жаргалмаа залуухан-шые һаа, хүн зонтой багта-жа ядахагүй, ухаатай, ажалшые басаган бай-һан гэжэ зохёолшо үнэншэм зүбөөр харуулжа шад-һа.

Жаргалмаагай тон хүндэ хүшэр байдалда ороод бай-хадань, залуу комсомол хү-бүүн Гэрэлтэ абарна.

Повесть соо Гэрэлтын о-раз богониһоноор харуу-лагдабашы, уншагшадта бүхөөр хадуугдана.

Энэ повестине ургажа яһан залуушуул унша-жа, урдань сагта буряад эхэнэрүүдэй ямар байдал-да байһынь мэдэжэ абаха байха. Мүнөөнэй сүлөөтэ эхэнэрүүдэй ажабайдые Жаргалмаагай ажабай-далтай жэшэжэ болохо гү? Угы ааб да!

Манай совет арад комму-низмын гоё найхан байхан урагшатайгаар байгуулжа байна. Имэ найхан сагта ажабуулаха, ажаллаха, һура-ха гэжэ ямар эхэ зол жар-гал гэшэб!

Арад зондо хүндэтэй бо-лоһон уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаевта үнэн зүрхэндо амжалта хүсэн-гөө, саһалаа уран гоё ро-ман, повестьнууды бэш-хыень хүсэбэ.

Р. Дашева, Эгэтын дунда нургуулийн һурагша.

Ярууна.

Тубатай журнал

СССР-эй худөө ажахын минис-терствын хаблан гаргадаг «Кол-хозой үйлдбэри» гэжэ журнал колхозуудай нитын ажахын тү-рүү олоо аргатай, ардм ухаанай тубалтануудтай уншагшадаа та-нилуулдаг юм. Худөө ажахын бүхы халбаринууды оньһожо-руулаха, ажалай түлөөһэ гурим-шуулха гэхэ мэтн шухала асуу-далнууд журнал дотор хэблэг-дэб.

Энэ журнал илангааа колхозыг хүтэлбэрилэгшэдэ худөө ажахыг мэргэжэлтэдэ аргагүй тубатай.

Энэ һонирхолтой, тубатай жур-налы олоороо захижа уншты.

Н. Хазагав.

Сөблөй добтолго үргэлжэлһөөр ГУРВАЦ ЖЭЛЭЙ ДҮН ГАРГАХАДА...

Унгарһан жалнуудта За-гастай, Михайловта, Улытэ тосхойһид типовой шэнэ клубтайд болонхой. Гадна аймагай леспрохозуудта шэнэ 5 клуб бодхоогдоо.

Гэр доторхи гоё найхан түхээрлэгээр Моксохойной худөөгэй клуб бусадһаа илгар-даг. Эндэ ороходо, аятай го-хоноор шэмэглээтэй. Городой эхэ байшангуудта харагдадаг люстрэгэй олон лампочка-нууд, полой ковернууд, элэб картинанууд, плакатууд, зу-рагууд, уржа лозунгууд тэндэ олон.

Гадна бүхы фермын ажал болон һаалишадай, хонишо-дой, механизаторнуудай, ту-руу хүнүүдэй тубалтанууд, абанан уялгануудайн дүүр-гэлтэ һара, квартад бүхэндэ ходо соёлогдожо, шэнэлэгдэ-жэ байдаг.

Энэ клуб харуулан ойл-гуулаха агитацн найнаар эм-хидхэгжэ, аймаг соогоо сууда гаранхай.

БАРИЛГЫН ХУДЭЛМЭРИ ГЭЭГДЭЛТЭЙ

Бүхы дээрнэ аймаг дотор гурбан жэлэй соёлой добтол-го хэр зэргээр ябанаб гээ һаа, хангалтагүй гэжэ сэхэ хэлээ-тэй. Гурбан жэлэй соёлой добтолгын түсэбэй ёһоор Хо-рин аймагта соёлой гулам-тануудые барилга нэгшые совхоз болон промышенна предприятиууд хүсэд дүүр-гээгүй. Жэшээлхэдэ, аймаг дотор 21 клуб баригдаха зэр-гэтэй аад, 11-нинь, 17 библи-отекын орондо—9, 24 улаан булангуудай орондо орой-доол—14, 25 культбазанууд-дай орондо юрэдөөл 10-нь бод-хоогдоо.

Тусхайлхада, Анаагай сов-хоз (директорын Д. Ц. Шы-бинжапов, парткомый секре-тарь В. П. Носырев) 5 клуб, 6 библиотек, 11 улаан булан бариха түсэбтэй аад, 3 улаан булан бариха, ашаглалгада үгэб, тиихэдэ хоёр клубай, хоёр библиотекын барилга-нууд үргэлжэлһөөр, 9 культ-базанууд бодхоогохо аад, арай гэжэ 4-нинь ашаглал-гада үгтөө.

Мүн Хэжэнгын совхоз (ди-ректорын Д. Дугаров, парт-комый секретарь Н. Д. Дым-рылова) нэгэ больница, на-райлгын гэр, Худанай, Хорин, Хүрбын леспрохозууд нэгэ нэгэ больница бариха түсэ-бтэй аад, нэгыншые бодхо-огоогүй байха юм.

Тэрэшлэн худалдаа най-маанай, культурина ажаһуудал-тай талаар хараалагдаһан барилганууд мүн лэ дүүргэ-дээгүй байһаар.

Байгша ондо, мүн ерэхэ жэл аймагай совхозууд соё-

лой гуламтанууд, худалдаа наймаанай предприятиууд, байрын гэрнүүдэ олоор ба-риха түсэбтэй. Гэхэтэй хамта энэ зорилгодо һомолоһон мүнгэн зөөрине хүсэд ашаг-лажа шадангүй орхижорхи-дог баримтанууд олон. Жэ-шэнь, унгарһан жал Хэжэн-гын совхоз барилгада һомоло-һон мунгые хүсэд ашаг-лаагүй. Ушар нимэһээ про-мышленна предприятиууд, совхозууд соёлой гуламта-нуудые, ажаһуудалай эрил-тэнүүдэ хангаха болон худ-алдаа наймаанай предпри-тинүүдэ, эмнэлгын газар-нуудые саашадаа хараалаг-дан түсэбэй ёһоор болзор соонь бодхоожо, үдэр бүри ургажа байгаа ажалшан зо-ной культурина эрилтэнүүдэ хүсэд дүүрэнээр хангаха эр-хэ байдал бии болгохо зэргэ-тэй.

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛОЙ ХУДЭЛМЭРИ БУЛА, УДАХН МОХОО

Аймаг соо кино харуулдаг 53 түхээрлэгнүүд худэлнэ, тэдэнэй олонхынь найнаар ашаглалдана. Сеанс табилга, харагшадые хабадуулга, мүнгэ суглуулаха түсэб үлүү-лэн дүүргэгдээ. Мүнгэ суг-луулаха түсэбөө 23 кино түхэ-рлэгнүүд үлүүлээ. Киномех-анинууд Е. Соболева, Е. Чу-вашова, Л. Филиппова, Ч. Бу-лаева, Д. Дымрылов, Л. Се-нотровсов болон бусад илан-гайа найнаар худэлжэ, кино харагшалай дунда хүндэтэй болонхой. Киномеханик Е. Соболева социалистическэ мурьсөөндэ илажа, республи-кны культурын министрество-һээ шалта хүртэһэн байна.

Зүгөөр аймаг дотор кино харуулаха һүүлэй үдэ зарим тэдэ найжарбашы, клубууд, библиотеканууд, улаан булан болон культбазануудай худэлмэри хубилан, нэргэһэн баримтанууд үгы тооной гэхэдэ алдуу болохогүй.

Худөөгэй зоной дунда соёл болбосоролой худэлмэри най-жаруулаха тухай РСФСР-эй Верховно Сөвөдэй сессин тогтоол тон хангалтагүйгөөр дүүргэдэнэ. Гадна культу-рын худэлмэрилгэшэд ажал-шадай дунда хүмүүжүүлгын худэлмэри найжаруулаха та-лаар социалистическэ уялга-нуудые абаад, бөлүүдхын тула муртэй юумэ хэнэгүй.

Аймагай культурын бай-шангай (директорын нүхэр Шубин) худэлмэри хараад үзэе. Энэ байшан аймаг доторхи бэшэ соёлой гулам-тануудта үльгэр жэшэе ха-руулмаар худэлмэрэе эмхид-хэгээр зэрэгтэй байгаа бшуу. Гадна клубуудта улаан бу-лангуудта һонёр, хүнэй ду-ра булямаар худэлмэрэе эмхидхэхэдэнь энэ байшан-гайхид методическа тубалам-жа, заабарн, хүтэлбэри үгэхэ уялгагтай. Гэтэр энэ талаар культурын байшанда муртэй юумэ хэгдэнэгүй. Байшангай бирагуй худэлмэри тухай үни улаанай хөөрөлдөөн болодог. Теэд хубилалта болодогүй.

Клубай худэлмэришэд кино харуулаха, хаа яа таниа эмхид-хэгээр худэлмэрэе хизаарла-на. Элдэб һонин кружоу-дые ямаршые клубта бээрэ-һаа олодохогүй. Юрэдөөл хоёр—нэгэ концерт Анаагай совхозой фермэнүүдээр гар-жа табихан байха юм.

Һонин, хурса удхатайгаар, олон түхэл маягтайгаар соёл болбосоролой эдлэхитэниие хабадуулаха байгаад, нийтэ хүмүүжэлэй худэлмэри эм-хидхэгдээгүй байһан зандаа.

Хэжэнгын, Чесанын соёлой байшангууд нимэрхүү бай-далтайнууд. Олонхи худөөгэй клубууд бүришые хангалта-гүйгөөр худэлнэ.

Ж. Балмаев, манай корп.

Ажахын түрүүшүүлэй худэлмэрине зохидоор харуулан ойлгуулаха, түрүүшүүлэй эл-дэб уулзаха эмхидхэхэ, асуудал харюугай үзшэнүүд, аман журналнууд, гэрэл га-зетэнүүд, элдэб темэнүүдээр хөөрөлдөө, элидхэл, лекци үнэгэргэлгэ, ойлгууламжын худэлмэрин бусадшые олоо арганууд үнинэй мартаган-хай.

Аймаг дотор 129394 номтой 23 библиотеканууд бии. Тэн-дэнэ оройдоол 3916 уншаг-шад тоологдодог. Энэнь ай-магай ажалшадай арбаад хү-рэхгүй процентнь болоно. Ушар нимэһээ ажалшан зо-ной дунда ном уншалга нэб-тэрүүлгэ тон хангалтагүй ябуулагдана бшуу.

Библиотекануудэй худэлмэ-ридэ шэнэ арга нэбтэрүүлгэ-дэнэгүй тооной. Ном абалгы нээмэл аргаар эмхидхэгжэ най-наар ябуулагданагүй.

Үльдэргынхидай ном олоор тарааха тухай үнэтэ үүсхэл Хоридо хүсэд дэмжэгдээгүй байһаар. Бүхы библиотеканууд нэгдэхэи кварталий туршада 41 түхэригэй 42 хэбэ ном худалдаа, Ном тарааха шухала үүсхэлые библиотек-нын худэлмэришэдэй нимэрэ дэмжэжэ байһанинь тон гэмшэлтэй.

Хэжэнгэдэхи библиотекэдэ тусхай нургуулигай А. Бато-рова худэллэг. Эндэ уншаг-шалай ном абалга шэнээр эмхидхэгдээдүй зандаа. Ун-шагшадай конференци, ном уншаад зүбшэн хэлсэлгэ, уран зохёолой вечернүүд эм-хидхэгдэнэгүй. Библиографи-ческа-справочна худэлмэри бага. Номой выставкнүүдэ муга сага эмхидхэдэ лэ худэлмэрэе хизаарладаг. Нүү-дэл хэдэ библиотекануудтэй-шые болбол номуудынь хаһа саг соогоо һэлгэдэнэгүй.

Соёлой гуламтануудай имэ хангалтагүйгөөр худэлжэ байһан шалтагаан хадаа соё-лой худэлмэришэдэй абанан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо ухаамсар үүсхэл, халуун оролдлоо гаргажа худэлмэришэдэ дээрһэ болоно. Клубуудай советүүд худэлмэрин түсэб хараал-жа, тэрэнэ дүүргэхын хойно-һоо хангалтагүйгөөр оролдо-но. Худэлмэрэе найнаар эм-хидхэхэ тухай, партийна, профсоюзой болон комсомо-лой организацинуудтай эхэн-хидэ нягта барисагүйгөөр ажаллана. Эдэ нитын эмхи-нүүдэй урда асуудал табиха, худэлмэришэдэ туба дэмжэ-ри бахые хүсэдзүгэй, орол-дологгүй байха юм.

Гушаад онуудай үдэ клуб, улаан булан, культбазануудай үгы тооной байхада эн-дэхэ зон, залуушуул айлаар сугларжа, «нотагай драма-турги» болон элдэб һонин наада зугаа элээрүүлһэн түү-хэтэй. Мүнөө ёһотой най-наар, гүн гүнзэгы удхатайга-р аябуулаха бүхы арга нү-хэлсэлэй байтар имэ һулаар, уда хомоотойгоор ябуулжа байһан соёл болбосоролой худэлмэрине юугээршые зүб-түүлжэ болохогүй.

Клуб, библиотекануудай худэлмэришэдэй кадрнууд тухай хэлэхэдэ, олонхын тус-хай мэргэжэлгүй байбашы, дунда, дунда бэш эрдэмтэй, ушар ёһо мэдэхэ бүгэдэ залуу нүүдэл байха юм.

Ушар нимэһээ соёл болбо-соролой худэлмэрилгэшэд ажал худэлмэри тухайгаа шангаар хөөрөлдэжэ, алдуу дутуунуудаа усадхаха ёһотой гэжэ һанагдана.

Ж. Балмаев, манай корп.

Хамтын зөөри үригшэдые хатуугаар хэнэхэ

Ю даа Закамен хүртээр, хөло һаа, энэ аймаг республикнай баян нота-ин нэгэн юм. Манай пар-ти ЦК-гэй январин Плену-мүүдээр эндэхид дундар-га баялиг, арга боломжо-да хэрэглэхын тула урма-һоогоор тэмсэжэ эхилэн-нээн тухай бүхы колхоз-ой үнэгэргэдһэн тоосоото тоосоото-нунгуулиннигүуд харуулаха һэн. Гэ-нэ худөө ажахыгаа, илан-гал ажалта саашадань худэ хэрэгтэ ямар дута-гудтай бии байхые эдэ суг-д элирүүлээ.

дутагдалнуудай нэгэн эбэл, худөө ажахын ар-дын үндэһэн хуули-Уставые яруулан ябадал боло-Жэшээлбэл, «Дружба» хой түрүүлэгшэ байһан Гармаев колхозой кассадэ дахин ехэ мүнгэ нөөргөн бусаадаггүй, юумэ абтаа гэжэ худэл саарһанууды харуул-га. Энээнине колхоз-галтер байһан Г. Мун-шалгалтын комисси сагтай байшоо. Хэтэрхэ-Гармаев архидан гэхэ бүхэл хони, хэдэн худэлмэри мүнгэ колхоз-баад, тэрэниие хамтын наада оруулагты гэжэ даг байһан, Тиигэһээр үйхэр аяар 31 мянган тү- (хуушан мүнгөөр) үбэр-партийн гешүүнһээ баад, арадай сүүдэр үлүжэ, 3 жэлээр түрмэ-юм.

Нүгөөдэ «Коммунизмын зам» колхозой түрүүлэгшэ байһан Н. А. Маланов арте-лин Уставые хазгайруулаха ябадалтай эбэшһэн хүн бай-ба. Колхозой кассирэй 12 мян-ган түхэриг үрижэрхөд бай-хадань, аяар жэлэй турша соо правленийн заседан дээрэ та-биягүй, далдалаад лэ ябаа. Гадна колхозой шахамал мал-лай гүүртһээ 320 килограмм шэнгүүртэй нэгэ дүнэн үнөө автотранспортын 4-дхи конто-рын шоферто оройдоо 1800 түхэригөөр худалдажархөд гэхэ. Энээнине худалдаха ямар-шые тогтоол, баталамжа бай-гаагүй.

Худөө ажахын артелиин Устав тоонгүй, бүүдүлгэ ааша гаргагшад, мүн лэ элдэб мэхэ гохо бэдэрдэг, хайшан гээд лэ нитын зөөри үбэршэлхэм ааб гэжэ үдэр һүнигүи бодомжол-дог байһанинь элирээ. Лени-нэй нэрэмжэтэ колхозой тү-рүүлэгшэ байһан Шербаков Улан-Удын предприятиуудһаа хулгайлагдана 23 автопо-крышка химда сэнгээр худал-дажа абмсаараа ябууд дун-дань сэнгын нэмэжэрхөд, колхоздоо худалдадаг, худал сүгэт табиха, мунгыне абадаг байгаа. Мүн «Красный Ок-тябрь» колхозой түрүүлэгшэ Дашеев Г. Д. артелиин Устав сахиха тушаа хэмжээ абадаг-гүй байшоо.

Дурсагдаһан эдэ баримта-нууд юу гэршэлхөд гэхэдэ, эдэ колхозуудта тоо бүрндхэл бу-сайлдаһанхай, колхозой бүх-галтернууд ямаршые хиналта

хэдлэггүй байгаа. Шалгалтын комиссинууд бүхэли жэл, заримдаа хэдэн жэл соо шалгал-та хэнэгүй. Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр бүхэли жэл соо хамтын суглаа зарладаг-гүй, хамаг харанхы хэрэггэ далдалда лэ ябадаг байба.

Аймагай колхозууд нитын мүнгэ зөөри гаргашалгада тон хайхарамжагүйгөөр хандадаг болонхой. Тиимэһээ колхозуудта хэдэн зугаад мянган түхэригэй үри шэрэтэй организа-цинууд, арбаад мянган түхэ-риг үритэй хүнүүд үсөөн бэшэ бии.

Гэхэтэй хамта зарим колхозуудта хэдэн толгой малай дуталдахада хэншые харюуса-даггүй болошоо. Жэшэнь, «Коммунизмын зам» колхозой хонишон О. Балдановта 15 хони дутаһоо һэн. Теэд хуушан мүнгөөр 870 түхэриг түлэгдэхэ байһан аад, колхозой кассад

хан гэхэ мүнгэн ороогүй. Тии-хэдэ Улэтын отарануудта 160 толгой хонид үлүү гарашоо. Энээнине гуримшуулхын тула-да колхозой правлени, сельсо-вет ямаршые хэмжээ абаагүй. Гайхалтай, юу хүлээдэг зон бэ?

Энээнһээ гадна, колхозни-гуудай хубинн ажахыда мал олоор бариха, ехэ газар элдэ-хэ ушар яһата үзэгдэнэ. Ха-раад үзээл. Сталиной нэрэм-жэтэ колхозой гешүүд П. Ско-тов, Г. Дымпилов, Ц. Абаду-ева гэгшэд, 5-һаа 7 хүртээр толгой эбэртэ мал, 13-һаа 27 хүртээр хони тэжээдэг, «Ком-мунизм» колхоздо 16 айл 3-һаа 5 үнээ хүртээр барилдаг, «Родина» колхоздо 28 айл, «Дружба» колхоздо 16 айл, «40 лет Октября» колхоздо 9 айл Уставаар хараалагда-һанһаа үлүү олон мал барилдаг байгаа.

Иимэл ушарһаа эдэ колхозуудта ажалтай журам һула, колхознигууд хамтын ажалда муугаар хабадана ха юм. Колхозой саһалдана дээрһээ үбнэ, поли дээрһээ голоомо,

зеленко үдэшын бүрэнхыгөөр, һүнинн харанхыгаар хулгай-һан баримтанууд тон олон үзэгдөө.

Колхозой Уставые хазгай-руулжа эхилхэтээ хамта нэр-лэгдһэн Гармаев, Маланов, Шербаков, Дашеев болон бусад өһөздынгөө гэмые сагаа-руулхын тулада колхозно де-мократ хазгайруулдаг хам-тын суглаагаар гешүүдтээ зүбшэлэггүй, харин хубхай өһөздөөл «ноёрходог» байгаа.

Мэхэтэй зон байһан хадаа элдэрг колхозой шиндхэны орон — хамтын суглаанай орондо, иматгал зүбшөөл үгэхэ эрхэтэй бригадын суглаа зар-лахы нээдэг байба.

Дурсагдаһан түрүүлэгшэнэр нигээд лэ номгороогүй. Тэдэнэр Уставаар хараалагдагуй элдэб «хуули» өһөздынгөө дуран соо гаргадаг байгаа. Жэшэнь, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ С. Х. Санжи-тов, Лениной нэрэмжэтэ кол-хоздо байһан Н. Шерба-ков, «Красный Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ Г. Дашеев элдэбн, яла тохохо «шадаба-рида» найсахан лэ һуранхай зон гэжэ хэлэе. С. Санжитов, жэшэнь, нигэжэ аашалдаг байба: хэрбээ һаалишан даал-габаряа дүүргээгүй һаа, абаха ёһотой салингаа харахагүйш. Иимэ эрхэ хэн тэрээндэ үгөө гэшэб!

Женьмын Соомагнаа

Болгарин айлшалхыен Юрий Гагариниен уриба

СОФИ, майн 17. (ТАСС). Болгарин телеграфна агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор дэлхэй дээрэ түрүүшын космонавт, Советскэ Союзай Герой майор Юрий Гагариниен Болгарияр айлшалхыен Болгарин Коммунистическэ партияин Централна Комитет, Арадай суглаанай президиум, Болгарин Республикын министрүүдэй Совет уриба.

Славян үгэ бэшгэй, Болгарин соёл болбосоролой хайндэртэ Ю. А. Гагарин хабаадалсаха юм.

Гайхамшагта ойн баяр

ГАВАНА, майн 17. Арадай — социалистическэ партияин орган «Нотиснас де ой» газетын бии болгогдоһоор 23 жэл гүйсэлэнэй, «Пренса Либре» газетын жэл болоһоной гайхамшагта ойн баяр Кубын олонинтэ тэмдэглэбэ гээд ТАСС-эй корреспондент Н. Чигирь мэдээсэ.

Орон доторнь ангийн тэмсэлэй шангаджа, хүрэнгэтэ гүрэнүүдэй хархис этгээдүүдэй зоргооро аашалжа байха үедэ «Нотиснас де ой» газетын түрүүшын номер гараһан юм. Профсоюзна, демократическа организацинуудта, Кубын ажалшадай дунда суглуулагдан ашарар тэрэ газетэ хэблэгдэлэ байгаа. Кубын юрын хунүүдэй дура сөдхлэй түрүүшын үеһөө газетэ татажа эхилһэн түүхэтэй. Юундэб гэхэдэ, газетэ хадаа ажалшадай хүсэл эрилтүүддэ дүүргүүлхын түлөө тэмсэдэ, арадай национально-сүлөөлэгшын хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдэй ханамжа мэдүүлдэг орган хэн. Арада харша тэрэ сагай правительство редакци, типографик олон дахин хаагаа. Зүгөөр газетэ хүдэлмэрэ үргэлжлүүлээр лэ байба. Июлиын 26-най хүдэлөөнэй тугай үргэгдэхэдэ, газетэ зориг оруулма, курса тодо үгнүүдээрэ патриотуудыне урмашуула бэлэй. Кубын революциин илан мандаха хэрэгтэ янгжэл хубитаяа оруулалсаа шуу.

«Эхэ оронһоомнай арюун хайхан бэшэ юуншые маанадта, бүхы кубынхидта байхагүй; хэрэгтэй болоо хаань, эхэ оройонгоо түлөө ами наһаяа үгэхһөө бэшэ нангин юмээн байхагүй» гэжэ «Нотиснас де ой» газетэ түрүү бэшгэ соогоо тэмдэглэнэ.

«Пренса Либре» газетэ жэ-лэйнгэ оё мүнөөдэр тэмдэглэнэ. Иимэ нэрэйтэйгээр тэрэ урданшые гарадаг хэн. Газетын хархис хүтэлбэрлэгшэдэй оройноо тэрбелжэ ошоходо, хүдэлмэришэд, сотруднигуудын газетэе гартаа абажа, хуушанайн нэрэ дээрэ «Кубын революциатай сугтаа» гэжэ үгнүүддэ нэмһэн юм.

Дурагуйгөө дахин ашлалэб

ПЕКИН, майн 18. (ТАСС). Америкын вице-президент Джонсоной Тайваньда хэһэн хэрэг тухай «Женьмын Жибао» бэшэхэдэ, США-гэй правительствын хитад арада дурагуй байһыне сэхэ харуулба гээд тэмдэглэнэ.

Джонсон Тайваньда үгэ хэлэхэдэ Хитад арадые бузар муухайгаар хардан гүрдэн юм. Тингэхэ зуураа США Хитадай Арадай Республикые огтолон мэдэрнэгүй, ООН-до хуулиа нууриинь үгэхгүйн түлөө тэмсэхэ гэжэ Джонсон мэдүүлһэн байгаа. США-гэй энэ хараа шугам хитад арада үнинэйл мэдээжэ болонхой гээд «Женьмын Жибао» бэшэнэ.

Анголодо дайн болоно

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). Анголой повстанцинууд урда зүг тээшэ ябажа, тулалдаагаа улам үргэлжэжэ байна. Луандаа абтанан мэдээсэлнүүдтэ үндэлһэн, АФП-гэй Лиссабондохи корреспондент энээн тухай мэдээсэбэ.

Португалин колониальна армин шэлэгдэмэл отрядудтай Анголоһоо хойшо, Маланже, Форте-Република, Дамба гэжэ районуудта патриотууд тулалдаа. Португалин патрүль Сан-Сальвадор шадар бүхэлэгдэсөө. Олохон хунүүдэнь алуулба.

Женеваын зүблөөн үргэлжэлһөөр

ЖЕНЕВА, майн 17. (ТАСС. эй тухай корр.). Үдэрэй заседанида А. А. Громыко түрүүлшээр нуугаа. Лаосой хаантай правительствын делегациеи толгойлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Киним Фолсена түрүүлэн үгэ хэлээ. Билднэр эб найрамдал сахиха, бээ абаад байха хүсэлтэйгөө ханхүүбун Суванна Фумын хаантай правительствын зүгһөө мэдүүлнэбди гээд Лаосой түлөөлэгшэ хэлэбэ. 1954 оной Женевын зүблөөнэй ёһоор, Лаос хадаа бээ даанан, нэгэдэлһэн, эб найрамдалта гүрэн болохо байгаа. Тэрэниинь лаосой-хид байртайгаар угтанан юм. 1956—1957 ондо Вьентьянда тэрэ хэлсэлһэнэй ёһоор арадайнаа нэгэн хамта байха тухай шиндхэбэри Хан хубүүн Суванна Фума, Патет-Лаогой түлөөлэгшэд абаа һэн. Зүгөөр СЕАТО-гой гэшүүд—зарим гүрэнүүд Женевын тэдэ шиндхэбэринүүдтэ гараа табяагүй. Лаосой бээ абаад байха хүсэлэе дурагуйгөөр угтанан байна. Лаосой доторой хэрэгтэ гадаадын ороноудай хамаардаг, элдэб бүлэглэл үгээлэгшүүдэ эмхидхэдэг, Нео Лао Хак Сат гэшын хүтэлбэрлэгшэдые тушаадаг ябадал тухай Фолсена онсолон тэмдэглэбэ. Америкын Холбоото Штатуудай бэлүлдэг политикай эдэ холбоотой гээд тэрэ үргэлжүүлэбэ. Эгээл ингэжэ Лаостодо дахин тулалдаан эхилбэ. Долоон жэлэй саада тээ баталагдан, арад зоной хүсэл эрмэлзэлгэдэ тааруу хэлсэлһэн үндһөөр эб найрамдал тогтоохо, бээ абаад байха политика мүнөөнэй правительство бэлүүлнэ. Конституцияар хараалагдан уялгануудаа правительство дүүргэжэ, газар унаайнгаа ехэнхи хубине мэдлээг байлгана гээд Киним Фолсена онсолон тэмдэглэбэ.

Бидэнэр оройонгоо бүхы газарые үймөөшэдһөө сүлөөлэжэ аргатай байгаабыд. Зүгөөр эб найрамдалта заатагүй тогтоохо хүсэл эрмэлзэлгэтэйл байжа, Женевын зүблөөнэй түрүүлэгшэнүүдэй уряалаар сэрэг дай болуулаа һэмди гэжэ Фолсена хэлэбэ.

Хаанта правительствын политическэ ямар програматай байһаниинь Киним Фолсена дэлгэрэнгүгээр тодорхойлоо. Сэрэгэй бүлэглэлүүдтэ хабаадахагүй, хэлсэгдэнэй ёһоор газар дээрэ сэрэгэй түлөөлэгшэнүүддэ хүүлхгүй, бүхы ороноудтай дипломатическа харилсаа холбоо тогтоохо болон бусад уялганууд программа доторнь хараалагданхай.

Политическэ гурбан хүсэнуудэй түлөөлэгшэдэй Намондо болжо байгаа хэлсэлһэнүүд амжалтатгайгаар дүүрэхэ бээ гэжэ Фолсена найдалтайгаар хэлээ. Тэдэ хэлсэлһэнүүдэй амжалтатгай хайнаар дүүрээд байбал, доторойнай асуудалнууд шиндхэгдэхэ, арад зоной-най нэгэн хамта байха политика бэлдүүлэгдэхэ. Тингээшэ орон дотор ёһотой демократическа органүүдые бии болгохоёо һунгалта үнгэрэхэ аргатай болохобди гэжэ тэрэ саашан үргэлжэлүүлэбэ. Женевын, Вьентьянай зүблөөнүүдэй үндһөөр харин гүрэнүүд Лаос арадые хүндэлэх ёһотой. Тингэжэ үймөөшэдтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэе болихо, үймөөшэдтэ туһалдаг сэрэгэй хунүүдые оройноо гаргаха, сэрэгүүдые газар тээшэ оруулхагүй, сэрэгэй базанууды бии болгохогүйе зүблөөндэ хабаадагшад хараалаа абахыень Лаосой түлөөлэгшэ гуйба. Лаос хадаа СЕАТО-гой бүлэглэлдэ орохогүй ушартай гэжэ Фолсена тэндэ мэдүүлэбэ.

Киним Фолсенын һүүлээр СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко үгэ абаба.

Бүгдэингөө хүсөөр Лаосой асуудал шиндхэхэе, Лаос шадар бии болоһон дайн сэрэгэй гуламта унтраахааа сугларабди. Тингээгүй наа, сэрэгэй тэрэ гуламта бүри ехэдэжэ магад гээд А. А. Громыко мэдүүлэбэ.

Хан хубүүн Суванна Фумын толгойлогш хуулиа правительствода эсрэгүү үймөөн эмхидхэгдэ. Энэ хадаа Лаосой доторой хэрэгтэ хамаарһан ушар болоно. Хэрбээ үймөөшэдэе США-гэй сэхэ дэмжээгүй наань, Лаосто тулалдаан, сэрэг болохогүй һэн. Тинмэ болохоолооро дайн сэрэг болуула хэрэгшэ, энэ оройной байдал найжаруула тушаа эрмэлзэлгэтэй зүблөөншые зарлагдахагүй байгаа. Баримтануудые харахалда имэл даа гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ.

Лаосто дайн байлдаа болуулан ушар США-гэй правительствын үзэлтэй таарангүй гэншүүгээр господа Риск мэдүүлһэн юм. Тэрэнтэйнь дашарамдуулан А. А. Громыко имэ асуудал табяа. Магад, Лаосто дайн байлдаанай болуулагдахада США-гэйхид дурагүй гээшэ гү. Лаосой бээ даанхай, бээ абанги байха тухайн доторхойгоор хөөрөлдэхын орондо США-гэй түлөөлэгшэд Лаосто дайн байлдаа болуулаха тухай шашалдахада яана гэшэбэ.

Лаосые хүндэлэхэ, тэрэнэй бээ абанги байхыень хангаха тушаа хэлсээ баталаад, Лаосой бээ даанхай, бээ абанги гүрэн болохыень зүблөөндэ хабаадагшад булта мэдэрэ байгаа наань, амжалта сохом туйлагдаха гэжэ Советскэ правительство толоно.

Мүнөө үедэ Лаосой асуудалые эбэй ёһоор шиндхэхэ таатай эрхэ байдал бии болонхой гээд А. Громыко үргэлжүүлэбэ. Энэниинь доторхойлон харуулаа баримтанууд олон.

Али алиндаа таарамжатай шиндхэбэринүүдые абаха үндһэй нуури—1954 оной Женевэдэхэ зүблөөнүүд бии ха юм. Ажабайдалые хаража байхада, Лаос тушаа Женевын шиндхэбэринүүдэй бодотоор дүүргэдэжэл байһан үедэ энэ орондо дайн сэрэг болоногүй. Лаосой асуудалые шиндхэхэдэ уласхоорондын доторой хоёр бүлэг асуудал гарана. Зүгөөр оройной доторой бүхы асуудалнууд өһөнэйнь, лаосойхидой хэрэг гээд советскэ түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Харин уласхоорондын бүлэг асуудалнууд, Лаос арадай саашалаа хүжээжэ зам тухай тус зүблөөн шиндхэбэри абаха болоно.

Советскэ правительствын ханамжаар, нэн түрүүндэ энэ зүблөөндэ хабаадагшад Лаосой бээ даанги байха тухай Деклараци абаха болоно. Бээ абанги байха политика ябуулаха тухай, сэрэгэй бүлэглэлүүдтэ хабаадахагүй, өөрлөнгөө газар дээрэ харин гүрэнүүдэй сэрэгэй базануудые түхээрүүлгүгэй уялганууды тэрэ Деклараци соо оруулаха шухала. Нүгөө талаһаан хэлэхэдэ, Лаосые хүндэлэхэ, бээ абанги байха гуримыень хангаха, тэрэнэй бээ даанхай, газар унаанайн бүрин бүтэн байха тушаа бодохо хэрэгтэй. Гэхэ зуура Лаосой бээ даанхай байдал огто эбдэхгүй гээд зүблөөндэ хабаадагшад дайн абанан уялганууды тэрэ деклараци соо оруулаха гэжэ А. А. Громыко ханамжалба, Лаосто ямаршые наань туһаламжа үзүүлэхэдэ гүрэн бүхэн политическэ эрилтэнүүдые табихагүй ёһотой.

Лаосой бээ даанхай, бээ абанги байлгые усалдаха аюулые сарахын түлөө тухай хэмжээнүүдые хараалаад, деклараци соо тэдэнэ оруулаа наа зүдтэй гэжэ нүхэр Громыко мэдүүлэбэ.

Лаосой газарһаа харин сэрэгүүдые, сэрэгэй хунүүдые гаргаха, энэ орондо сэрэгэй зэбсэгүүдые асархыень болуулаха тушаа хэлсээ зүблөөн дээрэ баталха байгаа гэжэ советскэ делегаци ханамжала. Гэхэ зуура энэ оройной бээ хамгаалхада хүрэхөөр лэ юрын зэбсэг байха ёһотой гээд советскэ делегациин оруулан проект соо заагдана.

Советскэ правительство зүблөөнэй үзэмжэдэ хоёр документаин проект оруулаа. «Лаосой бээ абанги байха тухай деклараци», «Лаосой газарһаа харин сэрэгүүдые, сэрэгэй хунүүдые гаргаха, мун уласхоорондын комиссин эрхэ түлөөлэгшэ тухай хэлсэн тэрэн болоно.

Азин зүүн урда зүгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхжүүлэхэ, бээ абанги Лаос гүрэнэй энхэ тайбанаар хүжээжэ асуудал шиндхэхын түлөө зүблөөндэ хабаадагшад оролдохо байһанда найдаһанаа А. Громыко түгэсхэлдөө мэдүүлэбэ.

ЖЕНЕВА, майн 18. ТАСС-эй тухай корреспондент К. Романовский ингэжэ мэдээсэ:

Лаосой асуудал шиндхэхэ уласхоорондын зүблөөн гурбадахы үдэрөө үргэлжэлжэ байна.

Урда Вьетнамай түлөөлэгшэ үсэгэлдэр түрүүшынхэ зүблөөндэ хабаадалсаа. Мүнөөдэр Таиландын түлөөлэгшэ нуурияа эзэлбэ.

Дүрбэдэхэ заседани дээрэ Хьюм түрүүлгшээр нуугаа. Энэхдэгэй делегациин толгойлогшо Кришна Менон түрүүлэн үгэ абаба. Лаосой асуудал таатайгаар шиндхэхын түлөө зүблөөндэ хабаадагшад тэсэмгэй, бодомжотойгоор зүбсэхэ болоно гээд К. Менон хэлэбэ.

Удаалуулан Нео Лао Хак Сат гэшын түлөөлэгшэ Фуми Вонгвичит, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвилль үгэ хэлээ.

ПРАГА, майн 16. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партияин делегаци мүнөөдэр урда Чехин областин түб хото, Ческе-Будеювице ошобо. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлгшэ Л. И. Брежнев делегациеи толгойлоно. Чехословакинн компартияин ЦК-гэй нэгэдэхэ секретарь, Чехословакинн Социалистическэ Республикын Президент Антонин Новотный КПСС-эй делегацитай суг ябалсана.

Үймөөшэдэй харата хэрэг

ХАНОЙ, майн 17. (ТАСС). Сэрэг дайнай зогсоогдоһон ушар хэрэглэн, Фуми Носаван-Бун Ум гэгшэдэй үймөөшэд союзна сэрэгүүдэй сүлөөлһэн Саваннакет провинциин районуудта, 9-дэхэ харгыда довтолхоё бэлдэнэ гээд Лаосхоо мэдээсэгдэнэ. Фалан, Мионг Фонг, Сено гэжэ нуурин газарнуудаар ехэ хүсэнууды тэдэнэр суглуулаа. Хүн зонине хэнэхэ, дараха хэмжээнүүд Се-Банг-Хиенг мурэн шадар, юндэхэ харгыһаа урагшаа Америкын офицерүүдэй хүтэлбэрээр бэлүүлэгдэнэ. Урда Вьетнамай, Таиландын сэрэгүүд тэрэ довтолгодоно хабаадалсааар хараалагдаһанхай. Юндэхэ харгы шадар, жилһээ арбан модо газарта байһан Урда Вьетнамай армин 11-дэхэ полкын 3-дахы батальон Хоун Сан (Лаос) мүнөө ерзэбэ.

Урда Вьетнамай газар дээрэ, юндэхэ харгыгаар Нгодиньдөвохойдойнай частьнууд байрлаа. Таиландын частьнууд мун лэ Лаос ерзэ.

Буудалдаа зогсохо хэлсээ үймөөшэдэй бүдүүлгээр эбдэлһэнэй, Таиландын, Урда Вьетнамай засагаархидай имэ эээрхэг түрмхэй ааша гаргантай дашарамдуулан бригадна генералууд Конг Ле, Фунсипасат гэгшэд сэрэгэй дээдын Советэй нэрһээ энэниинь эрид шууд буруушааба. Тингээд Лаосой газарһаа Таиландын, Урда Вьетнамай сэрэгүүдые, Америкын сэрэгэй советнигуудые дары гаргаха эрилтэ табяа. Саваннакет провинциин сүлөөлэгдэнэ районуудта Америкын империалистнууд, тэдэнэй туһамаршад довтолхо болоо наань, бута сохигдохо. Эээрхэг түрмхэй-шүүлэй удамаршад хойшоолонгойн түлөө сэхэ харуосаха гээд «Патет-Лаогой үгэ» гэжэ радиогоор мүнөөдэр тунхаглагдан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамай сэрэгүүд тэрэ довтолгодоно хабаадалсааар хараалагдаһанхай. Юндэхэ харгы шадар, жилһээ арбан модо газарта байһан Урда Вьетнамай армин 11-дэхэ полкын 3-дахы батальон Хоун Сан (Лаос) мүнөө ерзэбэ.

Урда Вьетнамай түлөөлэгшэ үсэгэлдэр түрүүшынхэ зүблөөндэ хабаадалсаа. Мүнөөдэр Таиландын түлөөлэгшэ нуурияа эзэлбэ.

Дүрбэдэхэ заседани дээрэ Хьюм түрүүлгшээр нуугаа. Энэхдэгэй делегациин толгойлогшо Кришна Менон түрүүлэн үгэ абаба. Лаосой асуудал таатайгаар шиндхэхын түлөө зүблөөндэ хабаадагшад тэсэмгэй, бодомжотойгоор зүбсэхэ болоно гээд К. Менон хэлэбэ.

Урда Корейдэхэ байдал

НЬЮ-ЙОРК, майн 18. (ТАСС). Урда Корей премьер Чан Мендэ эсрэгүү үймөөн үүсгэгдэнэ байгаа. Мүнөө хүрэтэр тэрэ Чан Мен хоргодо байһанаа хуулиа ёһоор тушаалһаа бууба. Ассоциейтэд Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэлээр, Сеулдэ байдаг Америкын хэрэгүүдэй суг зуурын этгэмжэтэ Грин гэгшэтэй тушаалһаа гаран урда тэрэ тэрэ уулаа. Засаг гартаа абанан сэрэгэй бүлэглэлэй штаб-байрада хари гүрэнэй дипломатическа номертой машинаар Чан Мен ерзэбэ.

Сэрэгэй бүлэглэл толгойлодо генерал Чан До Эн мүнөөдэр радиогоор үгэ хэлэбэ. Коммунистическэ политикада эсрэгүү хату шэрүүн политика Урда Корей ябуулаха гэжэ тэрэ мэдүүлэбэ. «Боломоор үедэнь» дүршэлтэй политическэ ажал-ябуулагшадта засагаа дамжуулан үгэхөөр Чан До Эн найдуулаа.

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). АФП-гэй Сеулдэхэ корреспондентын мэдээсэлээр, Сеулэй сэрэгэй бүлэглэл генерал-лейтенант Ли Хан Лим гэшые Урда Корейн нэгэдэхэ арминн командалагшаһаа болуулаба. Сэрэгэй бүлэглэлдэ «хамаарангүй» байһанайн түлөө Ли Хан Лим гэшые тушаалһаан болуулаба гээд багсаагдана.

Бүри шанга цензурин бии болгогдоһон тухай сэрэгэй урбалтын хүтэлбэрлэгшэд мүнөөдэр үглөөгүүр тунхаглаба.

КПСС-эй делегациин Чехословаки ошоод байһан тухай

ПРАГА, майн 16. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партияин делегаци мүнөөдэр урда Чехин областин түб хото, Ческе-Будеювице ошобо. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлгшэ Л. И. Брежнев делегациеи толгойлоно. Чехословакинн компартияин ЦК-гэй нэгэдэхэ секретарь, Чехословакинн Социалистическэ Республикын Президент Антонин Новотный КПСС-эй делегацитай суг ябалсана.

Үймөөшэдэй харата хэрэг

ХАНОЙ, майн 17. (ТАСС). Сэрэг дайнай зогсоогдоһон ушар хэрэглэн, Фуми Носаван-Бун Ум гэгшэдэй үймөөшэд союзна сэрэгүүдэй сүлөөлһэн Саваннакет провинциин районуудта, 9-дэхэ харгыда довтолхоё бэлдэнэ гээд Лаосхоо мэдээсэгдэнэ. Фалан, Мионг Фонг, Сено гэжэ нуурин газарнуудаар ехэ хүсэнууды тэдэнэр суглуулаа. Хүн зонине хэнэхэ, дараха хэмжээнүүд Се-Банг-Хиенг мурэн шадар, юндэхэ харгыһаа урагшаа Америкын офицерүүдэй хүтэлбэрээр бэлүүлэгдэнэ. Урда Вьетнамай, Таиландын сэрэгүүд тэрэ довтолгодоно хабаадалсааар хараалагдаһанхай. Юндэхэ харгы шадар, жилһээ арбан модо газарта байһан Урда Вьетнамай армин 11-дэхэ полкын 3-дахы батальон Хоун Сан (Лаос) мүнөө ерзэбэ.

Урда Вьетнамай газар дээрэ, юндэхэ харгыгаар Нгодиньдөвохойдойнай частьнууд байрлаа. Таиландын частьнууд мун лэ Лаос ерзэ.

Буудалдаа зогсохо хэлсээ үймөөшэдэй бүдүүлгээр эбдэлһэнэй, Таиландын, Урда Вьетнамай засагаархидай имэ эээрхэг түрмхэй ааша гаргантай дашарамдуулан бригадна генералууд Конг Ле, Фунсипасат гэгшэд сэрэгэй дээдын Советэй нэрһээ энэниинь эрид шууд буруушааба. Тингээд Лаосой газарһаа Таиландын, Урда Вьетнамай сэрэгүүдые, Америкын сэрэгэй советнигуудые дары гаргаха эрилтэ табяа. Саваннакет провинциин сүлөөлэгдэнэ районуудта Америкын империалистнууд, тэдэнэй туһамаршад довтолхо болоо наань, бута сохигдохо. Эээрхэг түрмхэй-шүүлэй удамаршад хойшоолонгойн түлөө сэхэ харуосаха гээд «Патет-Лаогой үгэ» гэжэ радиогоор мүнөөдэр тунхаглагдан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Урда Вьетнамай түлөөлэгшэ үсэгэлдэр түрүүшынхэ зүблөөндэ хабаадалсаа. Мүнөөдэр Таиландын түлөөлэгшэ нуурияа эзэлбэ.

Дүрбэдэхэ заседани дээрэ Хьюм түрүүлгшээр нуугаа. Энэхдэгэй делегациин толгойлогшо Кришна Менон түрүүлэн үгэ абаба. Лаосой асуудал таатайгаар шиндхэхын түлөө зүблөөндэ хабаадагшад тэсэмгэй, бодомжотойгоор зүбсэхэ болоно гээд К. Менон хэлэбэ.

Удаалуулан Нео Лао Хак Сат гэшын түлөөлэгшэ Фуми Вонгвичит, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвилль үгэ хэлээ.

Урда Корейдэхэ байдал

НЬЮ-ЙОРК, майн 18. (ТАСС). Урда Корей премьер Чан Мендэ эсрэгүү үймөөн үүсгэгдэнэ байгаа. Мүнөө хүрэтэр тэрэ Чан Мен хоргодо байһанаа хуулиа ёһоор тушаалһаа бууба. Ассоциейтэд Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэлээр, Сеулдэ байдаг Америкын хэрэгүүдэй суг зуурын этгэмжэтэ Грин гэгшэтэй тушаалһаа гаран урда тэрэ тэрэ уулаа. Засаг гартаа абанан сэрэгэй бүлэглэлэй штаб-байрада хари гүрэнэй дипломатическа номертой машинаар Чан Мен ерзэбэ.

Сэрэгэй бүлэглэл толгойлодо генерал Чан До Эн мүнөөдэр радиогоор үгэ хэлэбэ. Коммунистическэ политикада эсрэгүү хату шэрүүн политика Урда Корей ябуулаха гэжэ тэрэ мэдүүлэбэ. «Боломоор үедэнь» дүршэлтэй политическэ ажал-ябуулагшадта засагаа дамжуулан үгэхөөр Чан До Эн найдуулаа.

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). АФП-гэй Сеулдэхэ корреспондентын мэдээсэлээр, Сеулэй сэрэгэй бүлэглэл генерал-лейтенант Ли Хан Лим гэшые Урда Корейн нэгэдэхэ арминн командалагшаһаа болуулаба. Сэрэгэй бүлэглэлдэ «хамаарангүй» байһанайн түлөө Ли Хан Лим гэшые тушаалһаан болуулаба гээд багсаагдана.

Бүри шанга цензурин бии болгогдоһон тухай сэрэгэй урбалтын хүтэлбэрлэгшэд мүнөөдэр үглөөгүүр тунхаглаба.

Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитетийн СССР Союзай прокуратурада

Валюта мүнгөөр тоосоо хэхэ гурим эбдэнэй, валюта нуудаар хонжоо наймаа эхээр хэһэнэй түлөө Я. Т. Рокотов, В. П. Файбишенко, Н. И. Эдлис, С. К. Попов, И. И. Лагун, Я. О. Паписмедов, Ш. О. Паписмедов, И. М. Паписмедов, М. А. Ризванова гэгшэд СССР-эй Министруудэй Советэй дэргэдэхэ гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитетээр арестовалагдажа, уголовно харюусалгада хабаадуулагдаа.

Валюта мүнгөөр тоосоо хэхэ гурим эбдэхэ зуураа, ашаг олзо олохын тулада эдэ хунүүд Москвада, СССР-эй бусад гороудта харин оройнойлоно, зарим совет эрхэтэдһээ гадаадын ороноудай валюта мүнгэ, алтан монетэ ехэ хэмжээтэйгээр холодоо худалдажа абадаг, удаан тэдэнэ хонжооной сэнгээр дам саашан худалдадаг байгаа гэжэ даб дээрэ хэгдэн мурдэлгын материалнуудаар тодруулагдаа.

Нэгжлэг хэхэ үедэ, хамта

дээрэ 12 килограмм валютан монетэнүүд, гадаа ороноудай ехэ хэмжээний люта мүнгэн, советскэ мүн болон бусад үнэт эдүүд дэһнээ хуряжа абтанана, Эдэ гэмтэд хамта 20 миллион үлүүдэй түгээр (хуушан мүнгөөр) харинной валюта мүнгэ, алтан тэнүүдые худалдажа м дам саашан худалдаа мурдэлгөөр тодорһон юм.

Уголовно харюусалгада баадуулагдан эдэ мун удаан сагай турша соо нинтэдэ туһатай ажал мун худалда шэнгээр ажалуу тогтуургүй зарим эрхтнууугаар нүлөөлдэг, гадаа оройнойхидой гэмтэ мун холбоо байгуулажа, совет нүүдэй нэрэ хундые мурдэлгөөр байгаа шуу.

Энэ хэрэгтэр мурдэлгэ гэгдээ, гэмнэлгын тобш СССР-эй генерална прокуратура баталадаг, тус мун сүдэй үзэмжэдэ дамжуу гүтгэһэн байна.

Оло миллионоор ондоо областнуудта

Большевиченскэ заганга үсхэбэрлэгшэ заводой хүдэлмэришэд жэл бүхэндэ загангайнай жараахай олоор үсхэбэрлэгшэ, Байгал далайда табидаг гэшээ. Тэдэнэр энэ жэлдэ түсөөр хараалагдан 375 миллионой орондо 400 миллион жараахай үсхэбэрлэгшэ уялга абанан байна. Мүнөө инкубаци дүүрэхэ ойртоно, Омоллин түрһнөө жараахай үсхэбэрлэгшэ түсбэ 114,2 процентээр дүүргэжэ гэхэ гү, али түсбөөн гадуур 53,3 миллион жараахай далай руу табигдахая байна.

Заводой эмхидхэгдэн сагнаа хойшо үнгэрһэн 28 жэлэй турша соо түрүүшынхэ ехэ амжалта туйлагдаба. Заводой бүхы хүдэлмэришэд оролдосотой хайнаар ажаллаа, заганга искуссенына аргаар үсхэбэрлэгшэ хэрэгые хайнаар шудалаа. Тэдэнэр техникескэ мэргэжэл дээшлүүлэхэ, кружогто бултадаа шахуу хуралсана.

Тус завод омоллин 3 миллион жараахай СССР-эй Бухтармино-Байска водохранилище, нэгэ миллион—Читын областьта бэ. Наяын үдэрнүүдтэ 10 миллион жараахай Эрхүүгай водохранилище эльгэхээр лэдэл хэгдэжэ байна.

Ингэжэ тус заводой мэришэд заганга үсхэбэрлэгшэ амжалтатай шиндхэжэ байна.

А. Бусурман